

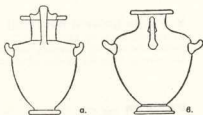
Τα αρχαία ελληνικά αγγεία

5. ΑΓΓΕΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ

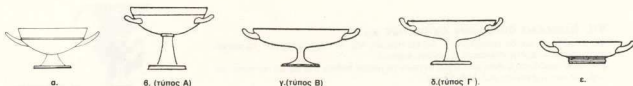
I. Υδρία (σχ. 11α, β). Η ονομασία της προέρχεται από τη λέξη «ὕδωρ». Είναι το αγγείο εντός του οποίου μεταφέρονταν το νερό από την κρήνη, ενώ παράλληλα χρησίμευε και για το σεβρίσμια του νερού. Εκτός από τη βασική αυτή χρήση της υδρίας υπάρχουν και άλλες όπως η χρήση της ως «κάλπης ψηφοφορίας» ή ως υποδοχής για τις ψήφους με τα ονόματα των δικαστών. Χαρακτηριστικό του αγγείου αυτού είναι ότι φέρει τρεις λαβές, μία κατακόρυφη για το σεβρίσμια του νερού και δύο οριζόντιες από τις οποίες μεταφέρονταν το αγγείο.

Υπάρχουν δύο βασικοί τύποι υδρίας:

α) Στον τύπο αυτό της υδρίας οι αρθρώσεις των μελών του αγγείου είναι εμφανείς (λαιμός, ώμος, κοιλιά, βάση) (σχ. 11α).
β) Ο δεύτερος τύπος υδρίας φέρει ενιαίο περίγραμμα λαιμού και σώματος και κυλινδρικό χείλος η κάθετη λαβή είναι πιο χαμηλή (σχ. 11β). Ο τύπος αυτός έχει καθιερωθεί να ονομάζεται «υδρία-καλις».

σχ. 11. Υδρία

σχ. 12. Κύλικα

6. ΑΓΓΕΙΑ ΠΟΣΕΩΣ

I. Κύλικα (σχ. 12α, β, γ, δ, ε).

Αγγείο με δύο οριζόντιες λαβές, ελαφρά κοίλο σώμα και συνήθως ψηλό πόδι· υπάρχουν όμως και παραλλαγές με χαμηλό πόδι. Η κύλικα είναι το κατεξοχήν αγγείο ποσεως. Υπάρχουν αρκετοί τύποι κύλικας. Οι βασικοί είναι οι εξής:

α) Το χείλος και το πόδι ξεχωρίζουν από το σώμα (σχ. 12α).

β) Το χείλος σχηματίζει ενιαία καμπύλη με το σώμα· το πόδι ξεχωρίζει. Στο σημείο που το πόδι συναντά το σώμα, υπάρχει πλαστικός δακτύλιος (τύπος Α) (σχ. 12β).

γ) Το χείλος, το σώμα και το πόδι σχηματίζουν ενιαία καμπύλη (τύπος Β) (σχ. 12γ).

δ) Το χείλος, το σώμα και το πόδι σχηματίζουν ενιαία καμπύλη και στο σημείο συμβολής στελέχους και βάσεως υπάρχει πλαστικός δακτύλιος (τύπος Γ) (σχ. 12δ).

ε) Το στέλεχος λείπει (=άπουο κύλιξ-) (σχ. 12ε).

II. Κάνθαρος (σχ. 13).

Αγγείο με μία ή δύο ορθές λαβές, με βαθύ σώμα και συνήθως ψηλό και λεπτό στέλεχος που απολήγει σε πλατιά επίπεδη βάση. Θεωρείται ότι αντιγράφει μεταλλικά πρότυπα. Υπάρχουν επίσης κάνθαροι σε σχήμα ανθρώπινης κεφαλής.

σχ. 13. Κάνθαρος

III. Μαστός (σχ. 14).

Αγγείο ποσεως με σχήμα γυναικείου στήθους που βάση του είναι η θηλή· φέρει δύο, μία ή καμία λαβή.

σχ. 14. Μαστός

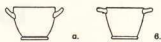
IV. Σκύφος (ή κοτύλη) (σχ. 15α, β).

Βαθύ αγγείο με χαμηλό στέλεχος ή καθύλου, και δύο λαβές. Το σχήμα αυτό ήταν δημοφιλές στη Βοιωτία.

Υπάρχουν δύο βασικοί τύποι σκύφων (ως προς το σχήμα των λαβών).

α) Ο τύπος αυτός χαρακτηρίζεται από ψηλές κομπύλες λαβές τοποθετημένες κάτω από το χείλος (σχ. 15α).

β) Ο δεύτερος τύπος φέρει λαβές τοποθετημένες οριζόντια, στο ίδιο ή σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με το χείλος. Ο τύπος αυτός φέρει στέλεχος (σχ. 15β).

σχ. 15. Σκύφος

V. Ρυτόν (ρέον ή προτομή) (σχ. 16α, β).

Αγγείο πάσεως (αλλά και σπονδών) με τη μορφή μονού ή διπλού κεράτου (σχ. 16α), ανθρώπινης κεφαλής ή κεφαλής ζώου (σχ. 16β). Αντιγράφει ανατολικά αγγεία σπονδών.

Μια σπή στη βάση του αγγείου χρησίμευε για την πύση.

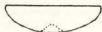
σχ. 16. Ρυτόν

VI. Φιάλη (σχ. 17).

Αθόβη αγγείο χωρίς λαβές, συχνά μ' ένα κεντρικό «σφραλό». Ο σφραλός χρησίμευε ως υποδοχή των δακτύλων, κατά τη χρή, εφόσον απομυαίνον οι λαβές.

Εχρησιμοποιείτο για πόση και για προσφορά σπονδών.

Το σχήμα αυτό είναι απάνια σε πήλο. Τα περισσότερα παραδείγματα είναι από μέταλλο.

σχ. 17. Φιάλη

VII. Κύπελλα διαφόρων σχημάτων (σχ. 18).

Μια σημαντική ομάδα αποτελούν τ' αγγεία πάσεως που το σώμα τους έχει τη μορφή ανθρώπινης κεφαλής (γυναίκων ή νέτρων κυρίως).

Στην ίδια παράδοση ανήκει και ομάδα αγγείων με μορφή ποδιού που έφερε σανδάλια, με ανθέμια και γοργόενα στις λαβές τους.

σχ. 18. Κύπελλο με μορφή γυναίκαις κεφαλής

σχ. 19. Γαμικός Λέβης

α.

β.

σχ. 20. Λουτροφόρος

σχ. 21. Πλημοχόη

7. ΤΑ ΚΥΡΙΩΣ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΑ ΑΓΓΕΙΑ

I. Γαμικός (ή νυφικός) λέβης (σχ. 19).

Αγγείο με σχήμα λέβητος, με όρθιες και συνήθως διπλές λαβές στον ώμο· φέρει ευρύ, υψηλό ποδι και κωνικό στήριγμα ενσωματωμένο στο κυρίως αγγείο. Εχρησιμοποιείτο για το νερό του νυφιάτικου λουτρού· προσφερόταν επίσης ως γαμήλιο δώρο στη νύφη.

II. Λουτροφόρος (σχ. 20α, β,).

Η ονομασία της προέρχεται από τις λέξεις λουτρον+φέρω.

Ψηλό, ραδιό αγγείο, με ψηλό λαιμό, λεπτό σώμα και ελεγχον επίπεδο στόμιο. Εχρησιμοποιείτο, στην Αττική, για τη μεταφορά νερού από την πηγή Καλιρροή για το γαμήλιο λουτρό, αλλά και ως δώρο σε γαμήλιες τελετές· τοποθετείται επίσης ως «σημα» σε τάφους άγαμων ατόμων.

Απαντούν δύο τύποι λουτροφόρου:

α) Ένας τύπος παρόμοιος με αμφορέα, όπου οι δύο ψηλές λαβές μπορεί συχνά να μην έχουν (σχ. 20α) ή να έχουν επιπλέον στήριγμα· τα που συνδέουν τη λαβή με το λαιμό.

β) Ο τύπος της «λουτροφόρου-υδρίας» που φέρει τρεις λαβές (σχ. 20β) κατά τον τύπο της υδρίας.

III. Πλημοχόη (ή Κώθων ή Εξάλειπτρον) (σχ. 21).

Αγγείο με σώμα σε σχήμα «σθούρας», με έσω νεύον χείλος, υψηλό στέλεχος και πόμα.

Τα αγγεία αυτά χρησιμοποιήθηκαν για την τοποθέτηση αρωματικού νερού ή ελαίου, για προσωπική χρήση αλλά και για θρησκευτικές ιεροτελεστίες, όπως σπονδές στους νεκρούς. Προσφέρονταν επίσης ως δώρα προς τις γυναίκες και απαντούν μεταξύ των προσφορών σε γυναίκες τάφους.

Επιμέλεια: Δ. Αμυριδής

Κείμενα: Σταυρούλα Δ. Ασημακοπούλου
Αρχαιολόγος